

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3201/2017. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.974/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A kiskorú indítványozók jogi képviseljük útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.III.20.974/2015/7. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.694/2014/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel azok véleményük szerint ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével.
- [3] Az indítványozók előadták, hogy a perbeli I. rendű felperes indítványozó férje, a perbeli II–III. rendű felperes indítványozók édesapja (a továbbiakban: néhai) 2008. február 15. napján külföldi állampolgár által okozott halálos közúti balesetet szenvedett, mellyel okozati összefüggésben fennálló káruk megfizetésére terjesztettek elő keresetet az alperessel (Magyar Biztosítók Szövetsége) szemben. Az alperes a térítési kötelezettségét nem, míg az egyes kárigények jogalapját, összecszerűségét vitatta. Az elsőfokú bíróság keresetet elbíráló ítéletét a másodfokú bíróság részítéletével a tartást pótló járadék vonatkozásában hatályon kívül helyezte és e tekintetben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság az új eljárás során meghozott 64.P.21.711/2013/15. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 4 590 000 forintot, továbbá 2014. július 1. napjától minden hónap 15. napjáig esedékesen véghatáridő nélkül 120 000 forint járadékot, míg mind a II., mind a III. rendű felpereseknek 6 885 000 forintot, továbbá 2014. július 1. napjától kezdődően minden hónap 15. napjáig esedékesen a 18. életéveik betöltéséig 120 000 forint járadékot. Ezt meghaladóan a perbeli I., II., III. rendű felperes indítványozók keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 358. § (1) bekezdésének felhívásával rámutatott, hogy a tartást pótló járadék funkciója az elhunyt által eltartottak szükségletei kielégítésének a korábbival azonos szinten történő biztosítása. Megítélése szerint a tanúvallomások hitelt érdemlően alátámasztották az I. rendű felperes előadását, miszerint a néhai által a családjának biztosított életszínvonal a honi átlagot meghaladta, a néhai bevételei elegendőek voltak az indítványozók szükségleteinek magas színvonalú biztosítására. Megállapította, hogy a néhai halálát követően milyen bevételekkel rendelkeztek az indítványozók, amelyet az alperes maga sem vitatott. Nem látott olyan körülményt, amely alátámasztotta volna, hogy az I. rendű felperes indítványozó elmulasztotta kárenyhítési kötelezettségét, figyelemmel arra is, hogy a balesetet követően elhelyezkedett. Mindezek alapján mérlegeléssel az indítványozók tekintetében 120 000 forint havi összeget talált a tartásuk pótlására alkalmasnak, a néhai elhunyt időpontjától kezdődően, melyet a lejárt 76,5 hónapra egy összegben az alperesi teljesítés elszámolásával határozott meg.
- [4] Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozók és az alperes is fellebbezéssel éltek. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 4. Pf.21.694/2014/5. számú támadott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését megváltoztatta, az alperes által fizetendő járadék összegét a perbeli I. rendű felperes indítványozó vonatkozásában 60 000 forintra, a perbeli II–III. rendű felperes indítványozók vonatkozásában havi 30 000 forintra leszállította, és mellőzte az alperesnek a lejárt járadék megfizetésére kötelezését. Ezt meghaladóan a felemelt keresetre – a késedelmi kamatfizetés körében – is kiterjedően elutasította a keresetet, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A tartást pótló járadék kapcsán a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben nem látta igazoltnak a néhai balesetet megelőző további jövedelmei fennállását, mivel az alapeljárás-

ban igazolt jövedelmen túli egyéb bevételek a tanúk vallomásán kívül, okiratokkal nem voltak alátámasztva. A felperesek az új eljárásban nem bizonyították a néhai baleset előtti igazolt bruttó jövedelmén felüli jövedelmet, ennek hiányában a balesetre megelőző időszakra állított életszínvonalat a tartást pótló járadék alapjául nem lehetett figyelembe venni. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a régi Ptk. 358. § (1) bekezdése a szükségletek és a baleset előtti kiadások feltárását teszi szükségessé, azonban annak megítélésénél nem hagyható figyelmen kívül, hogy annak fedezete ténylegesen rendelkezésre állt-e. Ezért annak igazolása is szükséges, hogy az állított életszínvonalat, szükségleteket ténylegesen miből tudták fedezni, a fedezet ténylegesen rendelkezésre állt, és milyen jövedelem, bevétel szolgált a kiadásokra. Ennek bizonyíthatatlansága a felperesek terhére esik. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a felperesek az alapeljárásban csupán hivatkoztak arra, hogy a néhainak kilátásba volt helyezve egy magasabb beosztás, ami magasabb jövedelemmel járt volna, és amelynek betöltését a baleset hiúsította meg.

- [5] Az indítványozók felülvizsgálati kérelmükben arra hivatkoztak, hogy a tanúk vallomásukkal bizonyították, hogy a néhainak más jövedelemforrása is volt a főálláson kívül, továbbá a baleset előtt a munkáltató által a néhainak biztosított céges gépjármű használatával, valamint az ingyenes mobil és internethasználat biztosításával az indítványozók jelentős megtakarítást értek el. Nincs akadálya annak, hogy bíróság a tartást pótló járadék alapjaként figyelembe vegye a kötelezett be nem jelentett jogviszonyból származó adózatlan jövedelmét is a bírói gyakorlat alapján. Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság a fenti körülményeket nem vette figyelembe a tartást pótló járadék megállapításakor, vagyis „lényeges okirattal és tanúvallomással” igazolt tényeket hagyott figyelmen kívül.
- [6] A felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Pfv.III.20.974/2015/7. számú támadott ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria döntése szerint a korábbi életszínvonalat alátámasztó bevételeket az indítványozó perbeli felpereseknek bizonyítaniuk kellett, mégpedig az eredetét, a folyamatos, rendszeres jellegét és a mértékét is. Ezek esetében azonban az indítványozó perbeli felperesek nem teljesítették a bizonyítási kötelezettségüket. Helytálló ezért a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy a néhainak csak az igazolt jövedelme vehető figyelembe, ez pedig a havi fizetése alapján elért jövedelem. E tekintetben nem csupán a havi fizetése, hanem az is figyelembe vehető, ami természetbeni olyan juttatás, aminek megléte a család szempontjából megtakarítás; ez a céges autó, a telefon, és az internet ingyenes juttatása a munkáltató részéről a néhainak.
- [7] Az indítványozók ezt követően nyújtották be alkotmányjogi panaszukat a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria ítélete ellen. Indítványukban kifejtették, hogy a támadott döntések azért alaptörvény-ellenesek, mert a balesetet megelőző további jövedelmeknek a tartást pótló járadék összegének megállapítása köréből való kizárása sérti az Alaptörvényben foglalt tulajdonhoz és örökléshez való jogot [XIII. cikk (1) bekezdés], a jogegyenlőséget [XV. cikk (1) bekezdés], a hátrányos megkülönböztetés tilalmát [XV. cikk (2) bekezdés], a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [XXVIII. cikk (1) bekezdés], valamint a jogszabályok értelmezésére vonatkozó szabályt [28. cikk]. Érvelésük fókuszában az áll, hogy a régi Ptk. 358. § (1) bekezdéséhez tapadó ítélkezési gyakorlat alapján „munkavégzésből eredő, de nem adózott jövedelem” is lehet a járadék-számítás alapja. Az ítélkezési gyakorlat azonban nem zárja ki a tanúbizonyítást sem ebben a körben, sem a baleset előtti életszínvonal bizonyítása körében. Mivel az ítéltáblai és a kúriai döntés nem fogadta el több tanú egybehangzó vallomását a fenti körben, ezért jelentősen csökkent a haláleset előtti jövedelem, és ezzel összefüggésben a baleset előtti életszínvonal mértéke is, ami nyilvánvaló és közvetlen kihatással járt a járadék összegének megállapítására. Hivatkoztak továbbá arra, hogy a Kúria kizárólagosan az alperes által kiszámolt és a havi béren alapuló tartást pótló járadék mértékét fogadta el, ugyanakkor nem adta indokát annak, hogy miért nem került semmilyen további juttatás elszámolásra és az eljáró bíróságok miért nem vették figyelembe a néhai balesetet megelőzően kapott bónuszait a tartást pótló járadék megállapítása körében. Emellett azt sem értékelték a támadott bírói döntések, hogy a néhai családfenntartónak belátható időn belül várománya volt a munkahelyén egy olyan magasabb vezetői pozícióra, amely a halála időpontjában betöltötnél több mint kétszeres mértékű jövedelmet biztosított volna.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként, az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételei fennállását vizsgálta meg.
- [9] 2.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kime-

rítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria számukra jogsérelmet okozó ítélete ellen nyújtották be, a Kúria ítéletével szemben nem volt további jogorvoslatnak helye, tehát e tekintetben az alkotmányjogi panasz a törvényi feltételeknek megfelelt.

- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az indítványozók a Kúria ítéletét jogi képviselőjük útján 2016. április 21-én vették kézhez. Az alkotmányjogi panaszukat 2016. június 16-án személyesen nyújtották be az elsőfokú bíróságon, az alkotmányjogi panasz előterjesztésére tehát a törvényes határidőn belül került sor.
- [11] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozók megjelölték az Abtv. 27. §-át, melyre alapozva nyújtották be alkotmányjogi panaszukat, valamint kifejezett kérelmet terjesztettek elő a sérelmezett bírósági döntések alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozóan. Megjelölték az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseit, amelyekkel szemben – álláspontjuk szerint – az alaptörvény-ellenesség fennáll. Az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelelt a törvényi feltételeknek.
- [12] 2.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további, alternatív jellegű feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság e feltételekkel összefüggésben hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Mindezeknek megfelelően az Abtv. 27. §-a úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy, vagy szervezet akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz így nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {erről lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}.
- [13] Az indítványozók beadványa alapján megállapítható, hogy a panaszukban megjelölt, általuk alapjogsérelemként leírt aggályok annak eldöntésére irányulnak, hogy a tartást pótló járadék megállapításának alapjául szolgáló összegbe a régi Ptk. 358. § (1) bekezdése értelmezése alapján bele kell-e számítani a néhai családfenntartó be nem jelentett munkavégzéséből származó jövedelmét, a balesetet megelőzően kapott bónuszait, továbbá a munkáltató által biztosított egyéb juttatásokat, valamint a kilátásba helyezett magasabb beosztásból származó várható többletjövedelmet vagy sem. A Fővárosi Ítéltábla és a Kúria támadott érvelése szerint az alapeljárársban igazolt jövedelmen túli egyéb bevételek a tanúk vallomásán kívül okiratokkal nem voltak alátámasztva, így bizonyossággal a néhai balesetet megelőző további jövedelmei nem voltak igazoltak. A Kúria ítéletének indokolásában rámutatott, hogy a káreset előtti munkahelyi előléptetésnél sem az okirat, sem a tanúvallomás nem igazol olyan jövedelememelkedéssel járó kinevezést, amely bizonyosan bekövetkezett volna. A Kúria kifejezetten hangsúlyozta, hogy igazolt bevételen alapuló kiadások nélkül a szükségletek baleset előtti életszínvonalon való kielégítése nem állapítható meg olyanként, amely alapul vehető a baleset utáni járadékok meghatározásához. Ezzel szemben az indítványozók a balesetet megelőző további jövedelmeket is figyelembe veendőnek tartották a tartást pótló járadék megállapításakor, ám a másodfokú bíróság az alperes által elismert

összeget meghaladó tartáspótló járadék igényeket nem látta „bizonyítottak”, s ezt a bírói mérlegelést a Kúria elfogadta. Jelenleg tehát az indítványozók kérelme kifejezetten a bírói törvényértelmezés, a bizonyítékok mérlegelése, valamint az azokból levont következtetések felülbírálatára irányul [hasonlóan döntött az Alkotmánybíróság a 3221/2014. (IX. 22.) AB végzésben].

- [14] Az Alkotmánybíróság fentiekben ismertetett, következetes álláspontja értelmében mind a bírói mérlegelés körében hozott ítéletek felülvizsgálata, mind a bizonyítékok értékelése az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított alkotmányossági szempontú vizsgálati jogkörén kívül esik. A 3351/2012. (XII. 5.) AB végzésben az Alkotmánybíróság azért utasította vissza egy hasonló indítvány befogadását, mert annak indokolása csak érintőlegesen tartalmazott alapjogi érvelést, mivel az indítványozó tulajdonhoz való jogát annyiban érezte sérülni, amennyiben nem kapott teljes kártérítést. Ezen kívül az indítványozó lényegében azt vitatta, hogy a bíróság milyen szakértői bizonyítást vett igénybe, és annak megállapításait hogyan értékelte; azaz kérelme döntően arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül a bizonyítást és a bizonyítékok bírói mérlegelését. (Indokolás [7])
- [15] Az alkotmányjogi panaszban előadott bírói ítélet indokolásának hiányát az Alkotmánybíróság az indítványozók által is hivatkozott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]), amiből az következik, hogy jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7]; 3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az indítványozók által előadott érvek alapján azonban az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel a bíróságok az indítványozóknak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálták és ennek értékeléséről számot adtak. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [16] 3. Az indítvány a bírói döntéseknek az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok védelméről szóló 1950. évi Római Egyezmény 6. Cikkébe (tisztességes tárgyaláshoz való jog) ütközését is állította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Abtv. 32. § (2) bekezdésben meghatározott indítványozói kör kezdeményezése esetén jogosult. Nincs azonban hatásköre az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára.
- [17] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint tehát az indítványozók az alkotmányjogi panaszukban sem a Kúria, sem a Fővárosi Ítéltábla eljárásával, sem az ítéletek érdemével kapcsolatosan nem jelöltek meg olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel.
- [18] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára irányuló vizsgálat eredményeként tehát arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek nem felel meg. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *f*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is, visszautasította.

Budapest, 2017. július 12.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1237/2016.

• • •